

Samlenotat forud for den uformelle videokonference for europaministre den 22. april 2020

1. EU's tiltag for at afbøde konsekvenser af COVID-19

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På den uformelle videokonference for EU's europaministre den 22. april 2020 forventes en uformel og bred drøftelse af de udfordringer og erfaringer man på EU-niveau har haft med Coronakrisen indtil videre. Det ventes, at overordnede emner som bl.a. sundhed, økonomisk krisehjælp og genopretning, exit-strategi samt repatriering af EU-borgere vil kunne blive omfattet af drøftelsen. Samtidig kan det ikke udelukkes, at Kommissionen vil benytte mødet til at følge op på sit initiativ vedrørende monitorering af, hvorvidt medlemslandenes nødretsforanstaltninger lever op til EU's grundlæggende værdier.

2. Baggrund

Der afholdes en uformel videokonference den 22. april 2020 for EU's europaministre.

3. Formål og indhold

Det er forventningen, at drøftelsen blandt europaministre af de nuværende erfaringer med håndteringen nationalt og på EU-niveau af Coronakrisen overordnet vil centrere sig om tre emner: 1) sundhed, 2) økonomisk krisehjælp og genopretning samt 3) repatriering af EU-borgere. Samtidig kan det ikke udelukkes, at Kommissionen vil benytte mødet til at følge op på sit initiativ vedrørende monitorering af, hvorvidt medlemslandenes nødretsforanstaltninger lever op til EU's grundlæggende værdier.

Sundhedsområdet er national kompetence. Der har dog siden COVID-19-krisens begyndelse været tæt kontakt og koordination mellem medlemslandenes sundhedsministre for at sikre videndeling og erfaringsudveksling. Herudover har der været etableret fælles udbud til indkøb af medicinsk udstyr samt tiltag til at opbygge strategiske EU-lagre for medicin og udstyr i regi af EU's civilbeskyttelsespolitik. COVID-19-krisen har samtidig sat fokus på såvel EU's som medlemslandenes kriseberejdskab over for hændelser som den igangværende pandemi samt den sårbarhed, der knytter sig til EU's betydelige afhængighed af import af såvel medicin som medicinsk udstyr.

Angående økonomisk krisehjælp og genopretning har alle medlemslande taget en række vidtgående tiltag for at imødegå konsekvenserne af COVID-19. I tillæg hertil er der taget en lang række tiltag fra EU's side:

- Yderligere budgetfleksibilitet under samhørighedspolitikken;
- Genaktivering af det såkaldte nødhjælpsinstrument mhp. at styrke sundhedssystemer for op mod 2,7 mia. euro;
- Øget budget til EU's civilbeskyttelsesmekanisme mhp. fælles indkøb af sundhedsudstyr, repatriering af EU-borgere mv.

- Etablering af en ny garantifond under EIB til at understøtte finansiering til virksomheder på 200 mia. euro på tværs af EU, særligt små og mellemstore virksomheder;
- Enighed om at alle eurolande kan opnå adgang til lån fra eurolandenes fælles lånefond - ESM ("Pandemic Crisis Support");
- Støtte til at vedtage og etablere Kommissionens forslag vedr. støtte til nationale lønkompensationsordninger o.l. (SURE). SURE skal fungere midlertidigt, mens COVID-19-krisen varer. SURE indebærer, at der kan ydes lån til EU-lande på favorable vilkår til finansiering af nationale lønkompensationsordninger o.l. krisetiltag.

Fremadrettet vil en genopretningsfond og en genopretningsplan også blive drøftet mhp. at understøtte genopretning af europæiske økonomi. Samtidig vil den kommende flerårige finansielle ramme (MFF) skulle afspejle krisens konsekvenser og tillade EU-landene at adressere det økonomiske tilbageslag.

Kommissionen og formanden for Det Europæiske Råd har den 15. april offentliggjort en fælles meddelelse om en fælles europæisk køreplan for ophævelse af tiltag til at hindre smitte med Covid-19 (også kaldet EU's exit-strategi). Meddelelsen indeholder en række anbefalinger til medlemsstaterne om, hvordan man kan gennemføre en gradvis tilbagerulning af tiltagene og udgør en ramme for intern koordination i EU i processen.

I relation til repatriering af EU-borgere har koordinationen på EU-niveau spillet en afgørende rolle. Medlemslandene har i den forbindelse assisteret hinanden for at sikre at europæiske borgere har kunnet vende hjem fra hele verden. Forskellige medlemslande har – i samarbejde med EU's Fælles Udenrigstjeneste – bl.a. hjulpet med at få danske statsborgere hjem, og på samme vis har Danmark sikret repatriering for omkring 350 statsborgere fra andre medlemslande på danske særfly fra Marokko, Filippinerne, Italien og Peru, samt forsvarsflyet fra Mali.

Kommissionsformanden har, i lyset af den ungarske nødretslov af 31. marts 2020, som bl.a. er blevet kritiseret af OSCE (ODIHR) og Europarådets generalsekretær, tilkendegivet, at Kommissionen vil undersøge, om medlemslandenes nødretsforanstaltninger lever op til EU's grundlæggende værdier. Det er muligt, at Kommissionen på rådsmødet den 22. april vil orientere yderligere herom

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen af nuværende erfaringer med Coronakrisen vil ikke i sig selv indebære statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget, for samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Tiltag til at håndtere krisen kan have sådanne konsekvenser.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det er forventningen, at medlemslandene vil hilse en uformel drøftelse af de nuværende erfaringer med Coronakrisen velkommen.

10. Regeringens generelle holdning

For regeringen er det vigtigt, at der på EU-niveau foregår en fokuseret erfaringsopsamling, for derved at sikre, at EU kommer gennem krisen på bedst mulig vis. Derfor hilser regeringen en sådan første uformel drøftelse af de nuværende erfaringer med håndteringen af Coronakrisen velkommen.

Regeringen finder i den forbindelse, at den aktuelle krise gør det relevant at overveje, om såvel EU's som medlemslandene kriseberedskaber i tilstrækkelig grad er rustet til at håndtere hændelser som den igangværende pandemi. Regeringen vurderer ligeledes, at det på baggrund af krisen vil være naturligt at overveje, hvordan EU og medlemslandene kan mindske den sårbarhed, der knytter sig til EU's betydelige afhængighed af import af såvel medicin som medicinsk udstyr.

Grundlæggende er det vigtigt for Danmark, at økonomierne i de øvrige EU-lande kommer bedst muligt ud af krisen. Regeringen støtter derfor generelt initiativer til at adressere COVID-19-krisen på såvel nationalt som EU-niveau. I drøftelser om yderligere tiltag på EU-niveau vil regeringen fortsat være særdeles skeptisk over for fælles gæld og overførsler mellem EU-landene. Regeringen vil tage stilling til konkrete forslag på det økonomiske område i takt med, at de måtte blive fremlagt.

Regeringen finder det endelig væsentligt, at eventuelle forslag med virkning for EU's budget afspejles i et kommende revideret MFF-forslag.

Regeringen hilser Kommissionens og DER-formandens fælles meddelelse om en fælles exit-strategi velkommen og støtter, at tilbagerulning af Covid-19-tiltag sker under hensyntagen til landenes individuelle situation og ud fra sundhedsmæssige kriterier. For så vidt angår koordination er man fra dansk side er indstillet på at udveksle information med såvel andre medlemsstater som Kommissionen. I den forbindelse skønnes det rigtigt at lægge fokus på forudgående notifikation af tiltag, hvilket skaber maksimal transparens, men ikke forudgående central godkendelse.

På repatrieringsområdet finder regeringen det ligeledes væsentligt systematisk at indsamle erfaringer fra krisen, bl.a. med fokus på EU's fælles udenrigstjeneste og EU delegationernes evne til at yde bistand til andre medlemslandes statsborgere i lande uden medlemslandets diplomatiske tilstedeværelse.

Regeringen støtter Kommissionens tilsagn om at monitorere medlemslandenes nødretstiltag og deres forenelighed med EU's grundlæggende værdier.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

En række af de elementer og konkrete forslag, som vil kunne indgå i drøftelsen, er løbende blevet forelagt særskilt.

Det gælder bl.a. SURE samt ændringsbudget 2 og tilhørende retsakter, der blev forelagt Folketingets Europaudvalg til forhandlingsoplæg den 6. april 2020.

Derudover er den første pakke af ændringer til strukturfondsforordningen mv. mhp. at muliggøre mere fleksibel anvendelse af især de resterende strukturfondsmidler på COVID-19 rettede tiltag ('Coronavirus Response Investment Initiative') blev forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 19. marts 2020. Anden pakke af ændringer til strukturfondsforordningen mv. ('Coronavirus Response Investment Initiative Plus') mhp. yderligere fleksibilitet i udmøntningen af især struktur-fondsmidlerne blev forelagt Folketingets Europaudvalg til skriftligt forhandlingsoplæg den 6. april 2020.